

**БІБЛІЙНІ ЛЕГЕНДИ – ОСНОВА ХРИСТИЯНСЬКОГО
ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**
(на матеріалах читанок О.Савченко для четвертого класу)

Новосельська Н.Т.

*Асистент кафедри початкової та дошкільної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Враховуючи потребу нашої країни в духовному відродженні, особистість школяра слід формувати на засадах християнської моралі, плеканні духовності, доброти, людяності, милосердя. Поступово, починаючи з родини та молодшого дошкільного віку, потрібно вводити дітей у світ християнських духовних цінностей. Для факультативного використання у дошкільних навчальних закладах призначено програму “Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях” [1], яка спрямована на формування характеру та світогляду дитини, що складається з уявлення про першопричину буття, походження природи та людини, сім’ї та суспільства відповідно до християнського віровчення.

Християнське виховання пробуджує віру, відкриває мудрість Божих законів, за якими здавна жили наші предки, формує високі моральні чесноти, що приводять людину до гармонії зі світом і власним сумлінням. У зв’язку з цим роль Біблії у вихованні молодших школярів набуває особливого значення. Це найвидатніша книга в історії людства, що увібрала народну мудрість, втілила моральні основи людського життя.

Проаналізовані нами підручники для читання учнями початкових класів дають підстави стверджувати, що, на жаль, тільки в читанках для четвертого класу автора-упорядника О.Савченко зустрічаємо кілька біблійних оповідань. Наведені в підручниках легенди дещо відрізняються від автентичних біблійних:

написані вони у формі невеликих текстів розповідного характеру, більш доступні і зрозумілі для сприймання молодшими школярами.

Починається розділ “Біблійні легенди” з короткої анотації: “Біблія – це одна з найдавніших та найвідоміших книг світу, яку писали наймудріші люди протягом багатьох століть. Її ще називають Вічною книгою. Назвою “Біблія” об’єднано окремі книги – священні тексти, визнані церквою як непорушний закон віри та життя. У них містяться церковні проповіді, молитви, легенди про життя святих, їхні пророцтва. Біблія – це Святе Письмо для християн і найвизначніша пам’ятка культури для всіх людей світу. Її зміст надихав і надихає на творчість художників, письменників, композиторів” [2, с.39].

Розуміння й усвідомлення молодшими школярами факту, що Бог є всемогутній і недосяжний, що він – Творець Всесенної і ніхто не може досягнути його висот, як в прямому так і в переносному значенні дає біблійна оповідь про Вавилонську вежу [2, с.40]. В легенді розповідається, як в місті Вавилон люди захотіли збудувати дуже високу вежу, щоб добратись до самого Бога Ягве. Проте їхній намір не сподобався Богу і він наслав на це місто страшну бурю, після якої виявилось, що люди почали говорити різними мовами, а тому перестали розуміти одне одного. Вежа залишилась недобудованою, а люди розійшлися в різні кінці світу. Учні повинні зробити висновок, що Бог є Справедливий Суддя, який за *добре* нагороджує, а за *зле* карає. Дістатись до Бога, доторкнутись до нього, поговорити з ним можна лише в душевній молитві, участі в Богослужінні, щирій сповіді та Святому Причасті.

Біблія вказує, що найважчий гріх – це вбивство, а вбивство рідної людини вважається подвійним гріхом, окрім того, вбивство є одним з непростених гріхів, тобто таким, який церква не прощає. Тільки Бог має право давати життя людині і забирати його в неї. В біблійному тексті “Каїн і Авель” [2, с.43] розповідь йде про двох синів Адама і Єви. Старший син, якого звали Каїн, працював на землі і був дуже злою, жорстокою і заздрісною людиною. Ненавидів птахів, зорі, дерева, а найбільше заздрив своєму молодшому брату Авелю, який був повною йому протилежністю. Добрий і веселий Авель випасав

овець на луках, граючи на сопілці та співаючи пісень, і всі слухали і любили його. Одного разу із заздрості та злості Каїн безжально вбив свого брата Авеля. І зненавиділи його зірки, дерева, птахи та люди за те, що він заплямував землю кров'ю і прокляли його і ім'я його. В цьому сюжеті прослідковуються символічні причинно-наслідкові зв'язки, адже, в перекладі з єврейської мови слово *Каїн* означає “спис”, а *Авель* – “легенький вітерець, жалібний плач”. *Причина* – гострий “спис”, який завдає болю і, як *наслідок* – результат дії спису, біль, а відтак “жалібний плач”.

Тема життя і смерті продовжується в наступній біблійній легенді “Чому людина не знає, доки живе” [2, с.45]. Розповідається в ній про те, як одного разу Ісус Христос побачив чоловіка, що не зовсім старанно городив собі пліт тоненьким пруттям, знаючи, що через два роки помре. І вирішив Ісус, що це недобре, і зробив так, щоб людина не знала скільки їй ще доведеться прожити, бо тоді вона зможе сумлінно працювати та постійно дбати про себе, свою сім'ю та свій добробут. Не знаючи коли помре, людина повинна вести себе достойно, робити добрі справи, ходити до церкви, займатися благодійністю, сповідатися та причащатися, тобто завжди бути готовою до зустрічі з Богом.

Про мудрість, як одну з найголовніших якостей людини йде мова в легенді “Суд Соломона” [3, с.182]. Спершу подається інформація про те, як саме став Соломон мудрецем світу. Одного разу уві сні незнайомий голос запропонував царю вирішити свою долю і вибрати собі все, що захоче – і це збудеться йому. А пропозиції були вельми спокусливі: уславитись звитяжними подвигами, надбати багато золота, підкорити собі всі народи, прожити довге-довге життя. Проте Соломон відповів, що бажає лиш одного: зробитися мудрим, “нехай серце моє буде розумним, а розум – добрим, щоб я міг відрізнити добро та зло і бути справедливим суддею” [3, с.182]. Вже на підставі цих слів можемо зробити висновок щодо пріоритету цінностей в нашому земному житті та якими повинні бути найголовніші якості справжнього християнина.

Коли відкрилася Соломонові мудрість Божа, і став він найрозумнішим серед людей, то почав служити їм вірою і правдою та вирішувати їхні позови та

суперечки. Одного разу на суд Соломона прийшли дві жінки з немовлям, кожна з яких доводила, що це саме її дитина. Тоді він велів воїну розтяти дитину навпіл, і віддати кожній по половинці. Перша жінка, жажнувшись, відмовилась, погодившись заради життя сина віддати його суперниці, друга вирішила, що соломонове рішення справедливе. Соломон віддав дитину першій жінці, яка й була справжньою матір'ю дитини. Мудрість Соломона вирішила проблему: добро було нагороджене, а зло покаране.

Мусимо розуміти, що непростою була місія царя Соломона на землі: вирішувати долі людей. Але такою була воля Божа, адже мудрість Соломона також від Бога і саме завдяки їй він став могутнім володарем, покорителем народів, відомим мудрецем і прославився на весь світ. Бог завжди з нами, коли ми діємо за законами Правди, Добра і Справедливості, а тому все, що з нами відбувається – з волі Божої і благословення Господнього.

Християнське виховання не розглядається, як щось окремішне, а як складова національного виховання, яке слід розвивати на основі християнських традицій, законів, біблійних текстів. Саме тому формування духовності дитини повинно починатися, насамперед, з формування основ християнського світогляду, який ґрунтується на істині про Бога та сприяє вихованню в неї духовності і моральності, вмінню розрізняти й вибирати для себе істинні християнські цінності та керуватися ними у щоденному житті.

Література:

1. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях: навчальна програма та календарно-тематичний план. /А.М.Богущ, І.Л.Сіданіч, В.Є.Сучок [та ін.] – К.: ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія» 2016. – 78 с.

2. Савченко О.Я. Читанка: підручник для 4 класу. / О.Я Савченко. – К.: Освіта, 2004. – Ч.І. – 159 с.

3. Скрипченко Н.Ф. Читанка: підручник для 4 кл. чотириріч. поч. шк. / Н.Ф. Скрипченко, О.Я Савченко, Н.Й. Волошина. – 3-тє вид. – К.: Освіта, 1993. – 336 с.